

Fremad og bagud

KPI har nu eksisteret i 25 år – og har på forskellig vis gennem årene taget opgaven på sig at kvalificere religionspædagogisk praksis gennem grundlæggende tænkning om pædagogik og kristendom. Mange studerende, lærere, kirkeligt ansatte og forældre har haft berøring med KPI gennem årene og har forhåbentlig fået hjælp og udrustning ind i den opgave, de stod i. 25 år er en milepæl – KPI er ikke længere på pionerstadiet, men

kan se tilbage på en lang række velsignelser i fortiden og skue nye opgaver i fremtiden. Dette årsskrift er en del af det blik – både fremad og bagud. Vi ser i billeder tilbage i KPI's historie, og vi ser tilbage på året, der er gået, gennem årsberetning fra bestyrelsen og arbejdsberetning fra institutlederen. Her vender vi også blikket fremad mod det, vi venter os i det nye år. Og så inviterer vi til fejring af jubilæet og generalforsamling.

Sidst i bladet venter artiklen "At blive sig selv i et kristent (unge)fællesskab", som gør rede for vigtige begreber om fællesskab sat ind i et kristent pædagogisk perspektiv og en boganmeldelse over den større udgivelse *Åndsfrihed i det moderne samfund*. En udgivelse, som KPI har været med til at støtte, og et anliggende som har stået stærkt for KPI igennem årene.

God læselyst. ✚

Hanne Terp Legarth
Institutleder i KPI

➤ | **Arbejdsberetning 2023**
Af Hanne Terp Legarth, Institutleder

Tomme hænder

Jeg er stødt på en bøn, som har fået en vigtig betydning for mig. Det er bønnen: "Gud, jeg giver dig mine tomme hænder". Sommeren 2023 har været fyldt med omvæltninger for mig og for min familie, bl.a. fordi vi er flyttet. Jeg oplever, at livet føles ukendt og åbent på en ny måde. Mine børn bliver større, og jeg skal lære at være mor i nye vilkår, og jeg skal forholde mig til en ny kirke og en ny by. I denne proces kan hænderne føles tomme. Det, jeg troede, jeg vidste, er ikke så sikkert længere. Med bønnen "Gud, jeg giver dig mine tomme hænder", er det blevet mindre farligt at gå ind i det, der er ukendt – for jeg tror på, at Gud vil fylde det i mine hænder og ind i mit liv, som jeg har brug for – og som han vil bruge mig til.

Det gælder også i KPI. Regnskabet for 2022 endte med et solidt under-

skud, og indimellem har hænderne kunnet føles tomme. Men 2023 har været et år fyldt med velsignelser – både med hensyn til økonomi, netværk og faglighed.

Kurser

En af velsignelserne i årets løb har været et par kurser, KPI har stået i spidsen for. I april afholdt vi en inspirationsdag for ansatte i Sømandsmissionen og Indre Mission om relationer og egenomsorg, og i marts arrangerede vi en kursusdag om pressede unge og tro som ressource – primært for lærere i udskoling, efterskole og gymnasie. Dagen var meget velbesøgt med ca. 80 deltagere, og vi havde tre dygtige foredragsholdere på til at varetage undervisningen.

I 2024 venter endnu flere kurser og konferencer. Den 7. marts afholder vi

endnu en kursusdag for lærere i udskoling, efterskole og gymnasie. Her kommer Paul Otto Brunstad og holder foredrag over temaet "Unge mellem eksistens og ambition". Den 16. marts er KPI medarrangør af konferencen "Integritet og tro i arbejdslivet", hvor vi vil sætte arbejdslivet på dagsordenen og forholde os til, hvordan vi lever med integritet på arbejdspladsen. Denne konference arrangeres i samarbejde med Kristeligt Forbund for Studerende og MentalTouch.

I efteråret afholder KPI Efterskolekursus d. 7.-8. november 2024, hvor temaet bliver "Mig og mit fællesskab", og vi arbejder desuden med på en større tværkirkelig konference for frivillige og ansatte i kirkeligt børne- og ungdomsarbejde om kirkens bidrag til børn og unge og en besindelse på den sunde og respektfulde formidling. Denne konference forventes også afholdt i efteråret 2024.

Foredrag og foredragspakke

Året har også budt på foredrag i foreninger, kirker og på skoler. Det er blevet til flere foredrag om påvirkning med respekt og om at være kristen i tiden – også med fokus på unge – lige som flere andre emner er kommet til. Vi glæder os over mulighederne for foredrag og vil meget gerne bruges i mange forskellige sammenhænge. Vi arbejder i øjeblikket på at beskrive nogle målrettede foredrag, som vi vil tilbyde ind i både kirke, skole og organisations-sammenhæng. Dette bliver tilgængeligt i 2024.

KPI Akademi

I november afsluttes det seneste KPI Akademi. Siden januar 2022 har vi afholdt to samlinger per semester med de 15 studerende fra KPI Akademi. Vi er kommet vidt omkring i religionspædagogiske temaer og samtaler, og det har været en stor fornøjelse at være en del af og meget håbefuld at møde så dedikerede og reflekterede unge, som ønsker at dygtiggøre sig

Inspirationsdag for ansatte i Sømandsmissionen og Indre Mission

En aften for studerende om egenomsorg.

inden for religionspædagogikken. I forbindelse med afslutningen på KPI Akademi skriver de studerende en opgave, som for de flestes vedkommende vil blive lagt op på KPI's hjemmeside til inspiration og glæde for andre. Dette vil blive præsenteret i næste Nyhedsbrev.

Ud over KPI Akademi har jeg haft et godt samarbejde med studerende i Aarhus om at lave en aften hvert semester med et tema, der har relevans for studerende med interesse i det religions-pædagogiske felt. I foråret blev det til en aften om egenomsorg ved psykoterapeut Dorthe Terp Møller.

Videreuddannelse

Jeg har i foråret påbegyndt en master-uddannelse i pædagogisk udviklingsarbejde, som betød, at jeg i forårssemesteret tog kandidatfaget Almen Pædagogik på DPU. Jeg skal hen over de kommende år løbende tage fag på Aarhus Universitet i forbindelse med denne master. Faget bød også på en større eksamensopgave, som jeg afleverede i sommer. Denne eksamensopgave ligger til grund for min artikel "At blive sig selv i et kristent (unge)fællesskab", som bringes i dette nummer af Nyhedsbrevet. Det har været rigtig givende for mig at blive introduceret til grundlæggende pædagogisk tænkning, og jeg oplever,

at denne øgede faglige ballast er meget berigende for mig i mit arbejde.

Flytning

KPI er flyttet til Gjellerup ved Herning i juni. Det skyldes, at min mand har fået nyt embede som sognepræst i Gjellerup. Flytningen af KPI har været helt ukompliceret og byder på nye muligheder for fællesskab og samarbejde i området.

Alt i alt sidder jeg tilbage med en følelse af taknemmelighed over de

opgaver, udfordringer og muligheder, der blev lagt i mine og KPI's hænder i 2023. Vi slutter året med en stærkere økonomi end sidste år og med gode erfaringer og viden at bygge videre på. Dette år er for mig blevet et vidnesbyrd om, at vi er helt afhængige af, at Gud velsigner og fylder vores hænder op med det, vi trænger til – hvad enten det er opgaver, viden eller kraft. Han er trofast – også mod KPI. ✚

Hanne på det nye kontor.

➤ | **Bestyrelsesformand**
Karen Aagaard

Bestyrelsens årsberetning 2023

"Fanget i nuet – Mellem klimakrise og historieløshed" - Sådan lyder titlen på en lille bog som Søren (ikke Ulrik) Thomsen har skrevet og udgivet på baggrund af en phd. I KPI er vi optaget af det sociologiske perspektiv på børn og unge. Vi prøver at forstå og komme med kvalificerede bidrag ind i en debat, der alt for ofte handler om mistrivsel i stedet for trivsel. Søren Thomsens perspektiv på det særlige for børn og unge i dag er, at de vokser op som historieløse og derved mangler både en fortidsfortolkning og en fremtidsforestilling – Og uden disse to tids-vertikale akser efterlades de til sig selv i et nu, hvor de selv er centrum. I KPI ønsker vi at skrive os selv ind i denne ligning og være vedkommende voksne, der både tilbyder fortidsfortolkninger og fremtidsforestillinger, som børn og unge kan begribe verden med. Ligesom vi ønsker at forbinde os med forældre og andre voksne med en opdragende eller undervisende funktion.

Året i KPI

Vi oplever, at rigtig mange gerne vil arbejde sammen med KPI og spørger om vores perspektiv ind i forskellige sammenhænge. Det er meget oplyftende. Ind imellem er forespørgslen så stor, at vi ikke kan honorere deltagelsen i møder eller planlægningsgrupper, men bliv endelig ved med at spørge. Vi sætter pris på den anerkendelse, der ligger deri, og vi er til for jeres skyld. En frugt af de mange samarbejder, vi har, er også, at Børne- og UngdomsOase (BUO) søger om medlemskab ifm. dette års generalforsamling. Vi glæder os over, at endnu en evangelisk-luthersk forening ønsker at slutte sig til det forpligtende fællesskab i KPI.

Hanne har skrevet rigtig fint om de konkrete aktiviteter, der har fyldt i årets løb, og jeg vil ikke forstyrre det billede. Dog vil jeg gerne stoppe op ved to ting:

KPI er flyttet tæt på Herning. Dette skyldes helt lavpraktisk, at Hannes mand har fået nyt embede, og familien derved er flyttet med. Vi beder om jeres opbakning til at lave vedtægtsændring fra Vejle Kommune til Herning Kommune, når vi mødes på generalforsamlingen.

Vi markerer afslutningen af det andet hold på KPI Akademiet, når vi mødes til generalforsamlingen. Det er en stor glæde, at endnu et hold af dygtige og entreprenante unge har forberedt sig, deltaget i undervisning og diskussioner og lavet opgaver indenfor det religionspædagogiske felt. Vi glæder os over deres syn for opgaven og over, at vi har fået lov at påvirke dem. Det er Hanne Terp Legarth og Carsten Hjorth Pedersen, der sammen har planlagt og gennemført forløbet. Tak til jer begge for jeres engagement deri. Tak til Borg-Fonden, der

GLIMT FRA 25 ÅR MED KRISTENT PÆDAGOGISK INSTITUT GLIMT FRA 25 ÅR MED KRISTENT PÆDAGOGISK INSTITUT

har bidraget til, at det økonomisk har kunnet lade sig gøre.

Helt aktuelt er vi i bestyrelsen optaget af at give Hanne opbakning til og sparring på præsentation af aktuelle tematikker, som vi mener er relevante i flere sammenhænge. Hold øje med mails og Facebook-opslag, hvor vi vil præsentere dem, efterhånden som de bliver klar. Målet er både at forblive relevante og aktuelle i det religionspædagogiske felt, men også at skabe rammer for Hanne, der muliggør dygtiggørelse og forberedelse. Samtidig er vi opmærksomme på, at vores hjemmeside efterhånden er så gammel, at den er vanskelig at opdatere og forny med nye tilbud. Det er vi nødt til at se på i det kommende budget.

Ellers har året i KPI været et år, hvor det er blevet hverdag med en ny leder, med en ny administrativ løsning for KPI og med en økonomi, der igen ser ud til at komme i balance. Tak til jer alle for medleven, forbøn, økonomiske bidrag og for opgaver. Det er jer, der holder KPI i live! Vi har derfor en rigtig god fornemmelse for KPIs virke

nu og i fremtiden. Der er "styr på" organisationen, og det giver en rigtig fin arbejdsro for både bestyrelse og daglig leder, som vi glæder os over.

KPI's bestyrelse

Vi har gennem flere år haft en stabil bestyrelse med Mirjam Fibiger, Lars Brian Larsen og jeg samt et skiftende medlem. I foråret ønskede Brian Kallestrup Nielsen at trække sig fra bestyrelsen, og da vores suppleant ikke ønskede at træde ind, er vi forsat en mand i undertal. I forbindelse med generalforsamlingen ønsker hverken Lars eller jeg at genopstille, og vi arbejder i bestyrelsen med at finde gode kandidater. Heldigvis ser dette også ud til at løse sig, men det er fortsat relevant, at I alle bærer med også i den opgave, som vi skal løfte i fællesskab.

Afrunding

Vi er ikke historieløse. Heller ikke på den helt store klinge: Gud skabte verden, og derefter skabte han mennesket i sit billede. Det har afgørende

betydning for os mennesker at finde ind i den relation og fortrænge os selv fra verdens og historiens centrum. Det er dette forhold, der holder os alle til KPI-ilden.

Vi glæder os til at se jer alle den 24. november til KPI's Generalforsamling, 25-års jubilæum og afslutningen af KPI Akademi 2, og jeg håber med denne årsberetning at have givet et indtryk af et KPI, der både har rødder i en fortidsfortolkning og håbefulde fremtidsforestillinger. Begge dele vil I også opleve den 24. november, hvor Henrik Nymann Eriksen holder foredrag om kristent lederskab med både udfordring og opmuntring om eftermiddagen, og hvor jubilæumsfejringen om aftenen indeholder et oplæg ved Carsten Hjorth Pedersen og et potpourri af videohilsner fra folk, der har fulgt KPI i løbet af de 25 år – Og ikke mindst overrækning af diplomer til de studerende, der afslutter samme dag. Vi glæder os til at se jer. Husk at tilmelding er nødvendig af hensyn til det praktiske, men at deltagelse er gratis. +

KRISTENT PÆDAGOGISK INSTITUT GLIMT FRA 25 ÅR MED KRISTENT PÆDAGOGISK INSTITUT

Konferencer i marts 2024:

7. marts afholder KPI kursusdagen "Unge mellem eksistens og ambition" for lærere fra udskoling, efterskoler og gymnasier. Her skal det handle om, hvad vi kan gøre for at skabe stærke rødder hos vores unge og opmuntre dem til at bruge deres evner uden at bukke under i præstationspres, og hvordan kan vi bringe skolens kristne værdigrundlag i spil i dette arbejde? Paul Otto Brunstad er hovedtaler på denne kursusdag.

16. marts afholder KPI i samarbejde med Kristeligt Forbund for Studerende og MentalTouch en netværksdag om "Integritet og tro i arbejdslivet". På denne konference vil vi stille skarpt på, hvordan vi kan være i arbejdslivet med helhed og integritet, og vi vil opmuntre hinanden til at tænke stort om vores arbejdsliv – også fra et trosmæssigt perspektiv. Dagen byder både på faglige netværk og oplæg ved Mark Greene fra London Institute for Contemporary Christianity.

Se mere om begge konferencer på KPI's hjemmeside: www.kpi.dk +

KRISTENT PÆDAGOGISK INSTITUT GLIMT FRA 25 ÅR MED KRISTENT PÆDAGOGISK INSTITUT GLIMT FRA

Velkommen til KPI's generalforsamling og 25-års jubilæum d. 24. november 2023

KPI har 25-års jubilæum i år. Det synes vi, er værd at fejre, og derfor inviterer vi d. 24. november alle interesserede, medlemmer og støtter til jubilæumsfejring og afslutning af KPI Akademi på Menighedsfakultetet i Aarhus. Vi starter dagen med foredrag og fejrer derefter jubilæum med festmiddag og aftenprogram. Dagen slutter med generalforsamling. Generalforsamlingen er kun for personlige medlemmer af KPI og repræsentanter for KPI's medlemsorganisationer.

Vi håber at se mange venner af KPI til en festlig dag og aften.

Program

15.30-16.00: Drop in kaffe

16.00-17.30: Foredrag ved rektor på Dansk Bibel-Institut Henrik Nymann Eriksen:

Kristne perspektiver på ledelse

Både i kirken og i samfundet er der brug for dygtige ledere, og mange tager del i forskellige ledelsesopgaver. Derfor er det ikke ligegyldigt, hvordan vi leder, og hvor vi har vores udgangspunkt. Hvad betyder et kristent menneskesyn og en kristen etik for vores måde at være ledere på? Henrik Nymann Eriksen deler refleksioner og personlige erfaringer om kristent lederskab til udfordring og opmuntring for kristne ledere i stort og småt.

17.30-19.00: Festmiddag

19.00-20: Jubilæumsfejring

– med input fra bl.a. Carsten Hjorth Pedersen

20.00-20.30: Afrunding af KPI Akademi

20.30-20.45: Kaffe

20.45-21.45: Generalforsamling med følgende dagsorden:

1. Valg af dirigent og referent.
2. Drøftelse af KPIs arbejde på grundlag af formandens og den daglige leders beretninger.
3. Fastsættelse af medlemskontingenter.
4. Godkendelse af årsregnskab 2022 og budget 2024.

5. Valg af medlemmer til bestyrelsen
Karen Aagaard og Lars Larsen er på valg og ønsker ikke genvalg.
Brian Kallestrup Nielsen er trådt ud af bestyrelsen.

6. Valg af revisor.

7. Vedtægtsændring, idet § 1 i KPIs vedtægter ændres fra "Kristent Pædagogisk Institut (KPI) har hjemsted i Vejle Kommune". Til: "... **Herning Kommune**".

8. Optagelse af ny medlemsorganisation.
Børne- og UngdomsOase søger om medlemskab i KPI.

9. Eventuelt.

Yderligere punkter til dagsordenen samt kandidater til bestyrelsen skal være KPI's formand i hænde senest 3. november 2023. Endelig dagsorden offentliggøres på www.kpi.dk den 10. november 2023.

Deltagelse er gratis, men tilmelding

er nødvendig. Tilmelding til Hanne Terp Legarth på hanne@kpi.dk eller 20 20 41 34 senest d. 10. november 2023.

Vedr. kandidater til bestyrelsen:

Brian Kallestrup Nielsen er af personlige årsager trådt ud af bestyrelsen her i foråret 2023.

Efter i flere år at være betroet opgaven som formand for KPI, har jeg valgt ikke at genopstille til valget i november. Lars Larsen, der også er på valg, genopstiller heller ikke.

Vi ved derfor, at vi kommer til at få brug for nye kandidater til bestyrelsen, der brænder for det religionspædagogiske felt og kan identificere sig med KPI's dna, hvor vi bevæger os på både det praktiske og det videnskabs-teoretiske plan og anser begge dele for værdifuldt.

Bestyrelsen er i gang med at finde nye kandidater og opfordrer hermed KPI's medlemmer til at tænke med i denne vigtige proces. +

Med venlig hilsen

Karen Aagaard, formand for KPI

➤ | Af Hanne Terp Legarth, Institutleder

At blive sig selv i et kristent (unge) fællesskab

I efteråret 2022 udkom Børns Vilkår med rapporten *Børn og unge kæmper for at passe ind*, som byggede på en undersøgelse af børn og unges trivsel og fællesskaber. I rapporten fremhæves det, hvordan børn og unge føler sig nødsaget til at ændre på sig selv for at få en plads i fællesskabet. De forsøger at leve op til bestemte normer og idealer for at få den plads i fællesskabet, de ønsker.

Melissa fra 8. klasse siger bl.a. i en samtale med interviewer: "Det er svært at skille sig ud, synes jeg, fordi man er bange for, hvad andre tænker." Interviewer: "Og hvordan sørger man for ikke at skille sig ud?" Melissa: "Gå i noget tøj, der ligner de andres. Sådan, det ved jeg ikke, bare prøver at gøre lidt som de andre."¹

Bedømmelseskultur

Det er hverken nyt eller overraskende, at man som teenager orienterer sig mod jævnaldrende og spejler sig i hinanden. Men det kan synes paradoksalt, at vi i en tid, der lægger stor vægt på mangfoldighed og diversitet alligevel oplever en ungdomskultur, der ensretter sig mod bestemte normer og idealer for at passe ind i forventningerne i fællesskabet.

Denne tendens går igen flere steder i ungdomsforskningen. Blandt andet i en større undersøgelse af ungefællesskaber *Fællesskaber i ungdomslivet. Når de gør godt, og når de gør ondt*, som er udarbejdet af Center for Ungdomsforskning (CeFU) ved Aalborg Universitet og udkom i foråret 2023. Her undersøges unges forventninger og idealer for fællesskaber, og det fremgår, at ungefællesskaberne ikke er lige tilgængelige for alle: "Flere af de unge giver således udtryk for, at de fællesskaber, der findes netop der, hvor de er, præges af en snæver bedømmelseskultur, hvor de unge, der lever op til idealerne, får plads, opmærksomhed og adgang til opbyggende processer, mens de, der ikke gør, sidder tilbage med oplevelsen af

ikke at kunne realisere det ungdomsliv, de drømmer om og er orienterede mod."²

Der er ingen grund til at tro, at en sådan bedømmelseskultur ikke også gør sig gældende i kristne ungefællesskaber. De består af almindelige unge, der forsøger at finde deres plads i et fællesskab og opbygge deres identitet i samspil med andre. Måske kan man endda opleve et ekstra lag af tilpasning i et kristent fællesskab, hvor der er tydelige fælles værdier, moral og ofte også en særlig kultur, som adskiller sig fra kulturen i omverdenen. Og netop her er der noget på spil for os, der beskæftiger os med unge og deres fællesskaber. For er tilpasningen nødvendigvis et problem, og hvordan kan vi arbejde med at finde en sund balance mellem fælles værdier og uenighed? Det vil vi prøve at nærme os ved at se på begreberne socialisation og subjektifikation, værdifællesskab og uenighedsfællesskab og forholde os til dem fra et kristent perspektiv.

At blive sig selv – socialisation og subjektifikation

I bogen *God uddannelse i målingens tidsalder* opstiller den hollandske professor i uddannelsesteori og pædagogik Gert J.J. Biesta tre funktioner, som bør indeholdes i al god uddannelse. Disse funktioner er kvalifikation, socialisation og subjektifikation. Kvalifikation handler om tilegnelse af viden og færdigheder. Socialisation er den proces, som fører mennesket ind i sociale, kulturelle og politiske ordener, som er båret af bestemte værdier og traditioner, og subjektifikation er den funktion, der tilskynder subjektet til at træde selvstændigt frem.³

I vores fokus på ungefællesskaber kan begreberne socialisation og subjektifikation være en hjælp til at finde ind i balancen mellem det fælles og det forskellige.

Mennesket er skabt relationelt, og derfor er det ikke muligt at tænke

mennesket ud af de sociale relationer og fællesskaber, vi indgår i. Fra vi er små, socialiseres vi, så vi formår at indgå i fællesskab på en måde, som er hensigtsmæssig i sammenhængen. Socialisation er væsentlig for både individ og fællesskab. Hvis vi ikke har en fælles forståelse af, hvordan vi taler til hinanden, hvad ting betyder, eller hvad vi kan forvente af hinanden, så bliver det svært at fungere sammen.

Subjektifikationen er også relationel, men handler mere om, at det enkelte menneske kommer til syne som et unikt individ, bliver et subjekt. Det unikke handler ifølge Biesta ikke om at finde frem til den enkeltes karakteristika eller egenskaber, men drejer sig om den enkeltes uerstættelighed – at det betyder noget, at det lige præcis er mig, der er her til stede lige nu og ikke hvem som helst.

Biesta understreger, at subjektifikation ikke er det samme som en børnecentreret pædagogik, hvor der primært tages udgangspunkt i den enkelte. Det at blive til som et subjekt har derimod stærk sammenhæng med fællesskab, og Biesta argumenterer for, at vi kun kan blive til som subjekter "i en verden, der er befolket af andre, der ikke er som os."⁴ I subjektifikationen er vi altså afhængige af at møde nogen, der er anderledes. Vi skal ikke bare tilpasse os hinanden, men træde frem som forskellige individer.

Biesta argumenterer for, at vi kun kan blive til som subjekter "i en verden, der er befolket af andre, der ikke er som os."

Subjektifikationen har en stærk etisk karakter. Det at blive til et subjekt indebærer et ansvar for den anden, der ikke er som mig: at give plads til andres initiativer og reaktioner på mine

initiativer, men også at udfylde den plads, jeg har fået tildelt, fordi jeg er sat sammen med andre. Jeg må bruge min unikke stemme ved at ytre mig og lytte til andres stemme.

Sampillet mellem socialisation og subjektifikation viser os, at tilpasning ikke er et problem i sig selv. Det er nødvendigt at blive socialiseret til at kunne indgå i den sammenhæng, man er en del af. Men tilpasningen bliver problematisk der, hvor subjektet forsvinder, og hvor der ikke er plads til forskellighed og fremmedhed. Det er både et problem for det enkelte menneske og for fællesskabet.

Et kristent perspektiv på socialisation og subjektifikation

Man kan spørge sig selv, om kristne fællesskaber er særligt udfordrede på at finde en balance imellem socialisation og subjektifikation? Dette spørgsmål er umuligt at svare på, for fællesskaberne er forskellige og rammer balancen forskelligt. Samtidig kan vi nok hver især sidde med en fornemmelse fra de fællesskaber, vi kender eller selv tidligere har været en del af. Nogle vil måske have en oplevelse af at socialisationen har været dominerende i en kristen kultur, og

at der ikke har været meget plads til fremmedhed. Ikke desto mindre vil jeg mene, at et bibelsk perspektiv på fællesskab placerer sig lige midt i denne balance – selv om vores udlevelse i fællesskabet ikke altid balancerer.

På den ene side er der masser af bud og idealer i Bibelen. Der er tanker om, hvad det gode liv med Gud og hinanden vil sige, og dermed rummer Bibelen en socialiserende vinkel, som handler om, hvordan vi bør leve med hinanden. Samtidig har Bibelen et stærkt fokus på forskellighed og subjektifikation. Når Paulus i Første Korintherbrev 12 omtaler kirken som Kristi legeme, synliggøres nødvendigheden af de forskellige lemmer, netop som forskellige. Den enkelte er uerstattelig og unik, og kun gennem forskelligheden og fællesskabet ser vi mere af den Gud, som har skabt os. Det er et meget positivt blik på menneskets subjektivitet. Ligeledes går Jesus ofte til angreb på konformiteten og har et særligt øje for den, der regnes for udstødt og udskammet.

Værdifællesskab og uenighedsfællesskab

En anden måde at tale om balancen mellem socialisation og subjektifi-

kation kan være begreberne værdifællesskab og uenighedsfællesskab, som knytter sig til holdninger og meninger. Begreberne bruges af sociologen Lars Laird Iversen, som i artiklen "Uenighedsfællesskab: Kan skolen være et træningsrum for offentlig uenighed?" overvejer, hvordan religionsundervisningen i skolen kan være et øverum for uenighedsfællesskab.

Iversen problematiserer et fællesskab, der er bygget på fælles værdier, da det meget nemt bliver ekskluderende og undertrykker uenighed. Han henviser til nogle eksperimenter udført af Cass Sunstein, som viser, at konsensusdrevne grupper træffer dårligere beslutninger, fordi de er hæmmet af informationsbarrierer og statusbarrierer. Hvis man er drevet af konsensus, får man måske ikke alle informationer med – og kommer til at være optaget af sin status i gruppen frem for at nå frem til den allerbedste løsning. Grupper, der giver plads til uenighed, kan tage bedre beslutninger, fordi der bliver plads til flere perspektiver.

Ifølge Iversen er uenighed ikke en trussel. Det er undertrykt uenighed derimod, hvorfor han opfordrer til at forstå ethvert fællesskab som et »»»

»» uenighedsfællesskab, hvor uenigheden opfattes konstruktivt.⁵ Iversen lægger op til, at man træner uenigheden i en undervisnings-sammenhæng. At man hjælper eleverne til at øve sig i at give udtryk for forskellige holdninger og lære at artikulere disse i fællesskabet.

Øvelse i uenighed

Selv om Iversen har en vigtig pointe i sine betragtninger om uenighedsfællesskabet, mener jeg, han går for langt i sin negative vurdering af værdifællesskabet. Lige som balancen mellem socialisation og subjektifikation, må et sundt fællesskab også balancere mellem værdifællesskab og uenighedsfællesskab.

Et kristent fællesskab har i sit udgangspunkt en fælles værdiforankring. Der er vigtige værdier på spil for os i et kristent fællesskab. Samtidig tror jeg, vi må tage udfordringen op og overveje, om vi også giver plads til og fremmer uenighedsfællesskabet på en konstruktiv måde? Det gør sig både gældende i ungefællesskaberne og i andre kristne fællesskaber: Er fællesskabet en tryk arena for uenighed, hvor vores unge og vi alle kan afprøve holdninger og tale sammen om det, vi er uenige om, eller er vi så konsensus-drevne, at vi på forhånd lukker diskussionen? Er vi med til at åbne samtale eller lukke samtale i vores fællesskab? Dette må være et spørgsmål til overvejelse – måske kan vi også i vores fællesskaber skabe øverum for uenighed?

Øvelsen i uenighed handler dog også om, at vi faktisk mener, der er noget på spil. Når vi tillader os at være uenige, gør vi det med udgangspunkt i, at vi mener, at noget er sandt og rigtigt. Vi er ikke enige om det, men vi er heller ikke ligeglade med det. K.E. Løgstrup udtaler sig om pluralismen, som kan sammenlignes med et rendyrket uenighedsfællesskab: "Så vigtigt det er at kunne omgås hinanden i et pluralistisk samfund, så vigtigt er det ikke at affinde sig med pluralismen, men gøre hvad man kan for at trænge igennem den til sammenhænge, som vi forsøger at overbevise hinanden om. Opgiver vi det og accepterer pluralismen, accepterer vi sammenhængsløsheden. Accepterer vi sammenhængsløsheden, accepte-

rer vi kommunikationsløsheden. At affinde sig med pluralisme er åndelig dovenskab."⁶

Det er værd at bemærke, at unge fra en troende kristen baggrund eller anden minoritetsbaggrund måske på en særlig måde bliver trænet i uenighed i deres hverdag på en måde, som er med til at kalde dem frem som subjekter. Hvis man opvokser med værdier og holdninger, der ikke ligner alle andres, øves man i at tage stilling til egne værdier og holdninger og forholde sig til forskelligheden. Det kan være en hård og besværlig proces, men måske bidrager den netop til sunde uenighedsfællesskaber i andre sammenhænge, hvor vi og de unge øver os i at stå ved det, vi tror på, selv om det er ualmindeligt. Der hvor det lykkes at træne uenigheden, kan vi måske komme ud over en os-og-dem kultur, som bliver usund og ensrettede.

Relation til Kristus

Spørgsmålet om værdifællesskab og uenighedsfællesskab handler om meninger og holdninger. I en kristen sammenhæng må vi stå ved, at ikke alle holdninger er lige sande, og ikke alt kan være lige gyldigt i vedtægterne og grundlaget for vores fællesskab. Samtidig er det vigtigt at sige, at et kristent fællesskab ikke er et holdningsfællesskab. Et kristent fællesskab er i sin natur et relationsbåret fællesskab, som er defineret af relationen til Kristus. Det er den relation, der binder mennesker sammen på en unik måde, som hverken kan indfanges af begreberne om socialisation og subjektifikation eller værdifællesskab og uenighedsfællesskab.

I relationen til Kristus kaldes jeg netop frem som subjekt. Jeg er uerstattelig. Og samtidig er jeg ikke længere min egen, men defineres af den grundlæggende relation, jeg har til ham. Her bliver jeg mig selv ved at miste mig selv. Og det giver håb for alle kristne fællesskaber – også blandt unge. I den grundlæggende relation til Kristus er vi ude over bedømmelseskulturen, for vi er en del af fællesskabet gennem troen på ham. I praksis er et kristent fællesskab udfordret som alle andre fællesskaber. Bedømmelseskulturen trives også der, og det er en pædagogisk opgave, vi må tage

alvorligt, når vi arbejder med fællesskab – både blandt unge og voksne. Men vi kan finde frimodighed i, at vi har et andet udgangspunkt for fællesskab i en frisættende relation til Kristus:

*"Kristent broderskab er ikke et ideal, som vi først skal virkeliggøre, men det er en virkelighed, der i Jesus Kristus er skabt af Gud, og som vi har lov til at være med i. Jo klarere vi lærer at forstå, at hele vort fællesskab alene har sin grund, sin kraft og sin forjættelse i Jesus Kristus, desto roligere lærer vi også at tænke om vort fællesskab og bede og håbe for det."*⁷ ✚

Litteratur

- Biesta, Gert J.J. (2009): *Læring retur. Demokratisk dannelse for en menneskelig fremtid*. København: Forlaget UP – Unge pædagoger
- Biesta, Gert J.J. (2011): *God uddannelse i målingens tidsalder*. Aarhus: Forlaget KLIM
- Bonhoeffer, Dietrich (1981): *Ét i Kristus*. København: Credo Forlag
- Bruselius-Jensen, Maria, Sørensen, Niels Ulrik og Katznelson, Noemi (2023): *Fællesskaber i ungdomslivet. Når de gør godt, og når de gør ondt*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag
- Iversen, Lars Laird (2017): "Uenighetsfællesskab: Kan skolen være et træningsrom for offentlig uenighed?" in Von der Lippe, Marie & Undheim, Sissel (red.): *Religion i skolen – didaktiske perspektiver på religions- og livssynsfaget*. Oslo: Universitetsforlaget
- Løgstrup, K.E. 1985: "Skolens formål" in Lauridsen, Peter og Varming, Ole (red.): *Skolens formål – debat om skolens opgave*. Danmarks Lærerhøjskole
- Thastum, Rasmus og Svendsen, Anne Marie Bach (2022): *Børn og unge kæmper for at passe ind*. Børns Vilkår

¹ Thastum og Svendsen 2022, p. 9

² Bruselius-Jensen, Sørensen og Katznelson 2023, p. 128

³ Biesta 2011, p. 30-32

⁴ Biesta 2009, p. 23

⁵ Iversen 2017, p. 101 +107-109

⁶ Løgstrup 1985, p. 20

⁷ Bonhoeffer 1981, p. 17

➤ | **Bog anmeldelse Malene Futtrup Fibiger,
folkeskolelærer og studerende på KPI Akademi**

Når tidsånden gør det svært for demokratiet at ånde frit

”Trækkes åndsfriheden væk fra demokrati, bliver ånden en fri fugl uden en rede, trækkes demokratiet væk fra åndsfrihed bliver demokratiet totalitært”.¹

Jeg er ansat i den danske folkeskole. Ansat i (d)en institution, hvor demokratiet læres og erfares. Ansat i den eneste institution i Danmark, hvor der er lovgivet om åndsfrihed, og dermed er det mit ansvar, at eleverne oplever åndsfrihed i min undervisning. Heldigvis står jeg på skuldrene af kloge mennesker, og det er netop her, at bogen om åndsfrihed tager sin begyndelse.

Udgangspunktet

I første del af bogen skitseres Luthers, Kierkegaards og Grundtvigs forståelse af ånd. Alle tre artikler er omstændige og måske rummer det en pointe i sig selv: at det kan være svært at lave en akademisk undersøgelse af ånd – fx Grundtvig, der ser ånd i (nærmest) alt og Gud i ånd. Dog viser bogens efterfølgende artikler, hvorfor det var vigtigt at ’starte her’, selvom det til tider var noget ’langhåret’, at komme igennem bogens første del. Men netop at starte her, gør bogen særligt relevant i et kristent pædagogisk perspektiv, fordi disse tre bl.a. har et teologisk udgangspunkt til åndsfrihed.

Spændinger i åndsfriheden

Åndsfrihedsbegrebet står også på skuldrene af ytringsfriheden, hvilket skitseres i bogens anden del med udgangspunkt i trykkefrihedens tilblivelse. En interessant frihedsrejse at læse om, især hvordan den positive tilgang til dét at kunne ytre sig (overraskende) blev udfordret, når det skrevne ikke tjente et godt formål. På den måde skildres de spændinger, der også ligger i åndsfrihedsbegrebet. For forbud krænker åndsfrihed. Så i et demokrati må der alligevel være en grænse i den komplekse åndsfrihed.

Civil ulydighed

Ingrid Ank får i den grad fanget min opmærksomhed i tredje dels sidste artikel om civil ulydighed i folkeskolen. Hvordan der potentielt hele tiden ligger en konflikt mellem stat og ånd i et demokratisk samfund. Det er vores vilkår, når skolen ikke bare skal lære eleverne at holde loven, men også at lave den. Det giver stof til eftertanke, at civil ulydighed aktuelt er det eneste sted i dansk lov, hvor åndsfrihed er indskrevet.

Åndsfrihed i praksis

Som bogen skrider frem, tegnes der et mere konkret billede af åndsfrihed i praksis. Interessant var det at læse om ånd og særligt friheden til at følge sin nysgerrighed i højskolerne. Det var ikke ny viden, men glemt viden. For en stund blev jeg mindet om, hvad tid, sted og rum kan i nuet. Uden topstyring, kun nysgerrighedsstyring. Noget der nærmest med Anks artikel i baghovedet, synes at være civil ulydighed i folkeskolen.

Åndsfrihedens kompleksitet

Gennem bogen fascineres jeg af, hvad de sammensatte bogstaver i ordet åndsfrihed kan fremkalde af akademiske analyser, og det står klart for mig, at hver gang nogen siger noget nyt om åndsfrihedsbegrebet, så er det ikke interessant *om*, men *hvordan* åndsfrihedsbegrebet forholder sig til dette. Åndsfrihedsbegrebet er altså et begreb, hvor vi ikke kan undgå at snakke om alt muligt andet.

Artiklerne kan læses uafhængigt af hinanden, samtidig med at bogens tykkelse er en påmindelse om, at der er mere end én vinkel, når vi skal forstå åndsfrihed. Og det er jo dét, der er værdien i begrebet – men også dets vaghed².

Åndsfrihed og tidsånd

Størst er det dog blevet for mig, hvordan begrebet åndsfrihed måske er

det vi søger, når vi prøver at gribe om, hvad der dog gik galt, siden præstationskultur og perfektionskultur fik tag i det, vi ånder – fik tag i det demokrati og den åndsfrihed vi skal øve i klasselokalerne. I sidste artikel præsenteres begrebet tidsånd og måske er det den, vi skal have fat i, for måske er det den nuværende tidsånd, som giver bogen sin berettigelse. Spørgsmålet er bare, om tidsånden er en med- eller modspiller for åndsfriheden³. Som Søren Ulrik Thomsen så fint citeres for i bogens afsluttende artikel: *”Man kan ikke se tidsånden og alligevel bestemmer den umådeligt mange ting”*.⁴ +

¹ Ove Korsgaard: ”Hvorfor åndsfrihed i 1975?” s. 190-191

² Frederik Stjernfelt: ”Åndsfrihedens indre sammenhænge”, s. 107

³ Jens Erik Kristensen: ”Tidsånden – åndsfrihedens begrænsning”

⁴ Søren Ulrik Thomsen, s. 361

Åndsfrihed i det moderne samfund
Redigeret af Ove Korsgaard og
Michael Agerbo Mørch
Aarhus universitetsforlag 2022
396 sider

Afsender:
KPI, Kirkebyvej 14, 7400 Herning

KPI beder om kr. 120.000 inden årsskiftet

I bogen *Dyb hvile og dynamisk liv* gennemgår Jens Ole Christensen Matthæus Evangeliet kap. 5-7. Det er en indholdsrig bogtitel! Fem små ord, som indkapsler ufatteligt meget.

Evangeliet er fundament for en dyb, klippefast hvile og fred på grund af Kristi kors.

Evangeliet er samtidig fundament for et dynamisk og aktivt liv, der ærer Gud og gavner vores næste.

Dette er også grundlaget og udgangspunktet for alt, hvad vi vil og ønsker gennem Kristent Pædagogisk Institut. Grundlaget – en dyb evangelisk hvile og et aktivt evangelisk liv – er et fremragende udgangspunkt for at sammentænke pædagogisk teori og praksis. Alt sammen med henblik på at kunne give kvalificerede svar på de spørgsmål og udfordringer, der konstant opstår i det pædagogiske felt.

Jeg er hvert år forundret over og

taknemmelig for, hvor langt det lykkes for KPI at bidrage til dette. Vi har en lille økonomi og et begrænset antal mandskabstimer til rådighed – og alligevel lykkes det at give pædagogiske og teologiske svar på konkrete spørgsmål og udfordringer.

Det er derfor en stor glæde og en fortsat bøn, at det KPI leverer, må blive til velsignelse og være praktisk anvendeligt for mange. Samtidig glæder jeg mig over, at økonomien år efter år hænger sammen, så vi får mulighed for at fortsætte med at løse vores opgave.

Derfor vil jeg her benytte anledningen til at rette en stor tak til alle jer, der trofast støtter KPI's arbejde gennem forbøn og gaver. TAK!

Vores behov for resten af 2023

Hvis økonomien også i 2023 skal nå i mål, har vi brug for gaver på kr. 120.000 inden nytår.

På baggrund af erfaringer fra tidligere år, har vi i 2023 budgetteret med almindelige gaver på i alt kr. 210.000 og i skrivende stund er der indkommet kr. 90.000. De fleste øvrige indtægter og udgifter følger ganske godt budgettet, men vi har altså dette efterslæb på almindelige gaver. Desuden har vi måttet budgettere med et forventet underskud, men det drømmer vi selvfølgelig om at undgå.

Derfor beder vi om gaver på kr. 120.000 inden nytår. Hvis der kommer yderligere gaver end det, så har vi en chance for, at budgetunderskuddet endda også bliver dækket. Og som bekendt: "Mange bække små, gør en stor å".

Tak for enhver gave til og forbøn for Kristent Pædagogisk Institut.

Læs herunder om måderne, du kan give din gave på. +

Med venlig hilsen Lars Larsen,
kasserer i KPI's bestyrelse

Meld adresseforandring til KPI

Når du flytter, får KPI ikke automatisk besked. Kontakt derfor KPI med oplysning om ny adresse, så du fortsat kan modtage Nyhedsbrevet.

- Send en e-mail til kpi@kpi.dk eller et brev til Kirkebyvej 14, 7400 Herning.
- Ring til KPI på 2020 4134. Indtal besked, hvis der ikke er nogen ved telefonen.

- Send en sms til 2020 4134. I alle tilfælde: Oplys navn samt gammel og ny adresse.

Gaver til KPI

Hvis du ønsker at give en gave til KPI, kan den indbetales via din netbank. Vælg en af følgende muligheder:

- **Indbetalingskort/girokort:** Vælg kort-type "01" og tast KPI's giro-nummer 16775029.

- **Bankoverførsel:** Overfør beløbet til KPI's konto i Danske Bank. Regnr. 1551 – kontonr. 0016775029.
- **MobilePay:** Indbetal via MobilePay på 955533. Husk at oplyse dit fulde navn og CPR nummer, hvis du ønsker skattefradrag.

- Din gave til KPI er fradragsberettiget på din selvangivelse (Ligningsloven § 8a), forudsat KPI har dit CPR nummer.
- KPI udsender i januar kvittering til alle, der har givet gaver i det forgangne år.

Nyhedsbrevet udgives af:
Kristent Pædagogisk Institut (KPI)
Kirkebyvej 14, 7400 Herning
☎ 2020 4134 E: hanne@kpi.dk
Website: www.kpi.dk

Institutleder:
Hanne Terp Legarth
Regnskabsfører:
Elly Bro Skuldbøl, Menighedsfakultet
E: kontor@kpi.dk
Tryk: Helle Høeg/Øko-Tryk

Formand for bestyrelsen:
Karen Aagaard (ansv.red.)
Søholt Allé 17, 8600 Silkeborg
☎ 4021 0840
E: karen@kpi.dk